

ประสิทธิผลของเครือข่ายกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ศึกษากรณีเขตพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร*
NETWORK EFFECTIVENESS AND SUSTAINABLE TOURISM
DEVELOPMENT: A CASE OF RATTANAKOSIN ISLAND, BANGKOK
METROPOLIS

ธนัชพร ทาระบุตร¹ และ สุวรรณิ แสงมหาชัย²

Thanatchaporn Harabutra¹ and Suwannee Sangmahachai²

¹⁻²มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹⁻²Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding author E-mail: nooknuttha@gmail.com

Received 3 August 2023; Revised 20 August 2023; Accepted 29 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับประสิทธิผลของเครือข่ายและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร 2) อิทธิพลของโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย การบูรณาการเครือข่าย ความพร้อมด้านทรัพยากร และความมีเสถียรภาพของเครือข่ายที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่าย 3) อิทธิพลของประสิทธิผลของเครือข่ายที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำและความเชื่อถือได้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 435 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย

---

* ธนัชพร ทาระบุตร และ สุวรรณิ แสงมหาชัย. (2566). ประสิทธิผลของเครือข่ายกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีเขตพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(4), 114-126.

Thanatchaporn Harabutra and Suwannee Sangmahachai. (2023). Network Effectiveness and Sustainable Tourism Development: A Case of Rattanakosin Island, Bangkok Metropolis. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(4), 114-126.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และสมการถดถอย และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน เพื่อเสริมผลวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลของเครือข่ายและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประสิทธิผลของเครือข่ายขึ้นอยู่กับโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย การบูรณาการเครือข่าย ความพร้อมด้านทรัพยากร และควมมีเสถียรภาพของเครือข่าย ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การบูรณาการเครือข่ายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากร ความมีเสถียรภาพของเครือข่าย และโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ประสิทธิผลของเครือข่ายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า การบูรณาการเครือข่ายช่วยสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีในเครือข่าย ในขณะที่ความพร้อมด้านทรัพยากรมีความสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ความมีเสถียรภาพของเครือข่ายส่งเสริมให้กระบวนการทำงานมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, เครือข่าย, การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this dissertation were to study 1) network effectiveness and sustainable tourism development in Rattanakosin Island, Bangkok; 2) the influence of network structure and characteristics, network integration, resource availability, and network stability on network effectiveness; and 3) the influence of network effectiveness on sustainable tourism development. It was a quantitative research using a questionnaire in data collection process. The questionnaire's reliability was verified with Cronbach's alpha test. The sample consisted of 435 respondents. The data were analyzed using the mean, standard deviation, confirmatory component analysis and

regression equations. In addition, the researcher collected some qualitative data by interviewing 10 key informants in order to support the quantitative findings. The findings revealed that network and sustainable tourism development effectiveness in the Rattanakosin Island area of Bangkok were at a high level. The network effectiveness depended on network structure and characteristics, network integration, resource availability, and network stability. Regression analysis found that network integration had the greatest influence on network effectiveness followed by resource availability, network stability, and the structure and characteristics of the network respectively. Such findings were consistent with the qualitative data which supported that network integration helped build good relationship and cooperation within the network, while resource availability was essential for effective operations. Network stability.

Keywords: Effectiveness, Network, Sustainable Tourism Development

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของโลกที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ หลายประเทศทั่วโลกมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมหลากหลายสาขา การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญหลายประการ อาทิ ก่อให้เกิดสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น และก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังส่งผลไปถึงสังคมและการเมือง เนื่องจากการท่องเที่ยวช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น นำมาซึ่งความเจริญทางสังคมให้แก่ระดับท้องถิ่น ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ลดปัญหาความแออัดจากการอพยพเข้าสู่เมือง กระตุ้นให้มีการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วยการนำมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งความสำคัญของการท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจนมากที่สุดนั่นคือการส่งผลต่อเศรษฐกิจ สะท้อนออกมาผ่านการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของ

ประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) มูลค่าของการส่งออกที่สูงขึ้น รวมถึงการกระตุ้นการลงทุน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล แต่เนื่องจากปัจจุบันยังคงอยู่ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในช่วงปลายปีพ.ศ. 2562 เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวแต่ละประเทศ ทำให้สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงินมหาศาลส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของเศรษฐกิจโลก การท่องเที่ยว เนื่องจากองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 และต่อมาประกาศเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (Pandemic) หลายประเทศทั่วโลกจึงได้มีการออกมาตรการจำกัดการเดินทางเข้า-ออก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลง จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) (2020) ระบุว่าถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกไว้ว่า จากผลกระทบของโควิด-19 ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกเติบโตลดลงในไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2563 ลดลงร้อยละ 22.7 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีพ.ศ. 2562 และในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงสูงถึงร้อยละ 97 จากช่วงเวลาเดียวกันในปีพ.ศ. 2562 สำหรับในภูมิภาคต่างๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง ดังนี้ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงกว่าร้อยละ 84 ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 75 ภูมิภาคยุโรปมีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 70 และภูมิภาคอเมริกามีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 69 นับว่าเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาหลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปีพ.ศ. 2552 แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติการท่องเที่ยว

พื้นที่	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)			รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)		
	ปี 62	ปี 63	ปี 64	ปี 62	ปี 63	ปี 64
ทั่วราชอาณาจักร	229,748,960	137,030,112	73,036,570	2,727,903.84	792,534.210	241,350.23
กรุงเทพฯ	66,966,562	23,617,914	12,571,842	1,067,813.76	254,740	62,700
ภาคกลาง	36,098,825	15,606,309	8,849,214	63,857	22,898	11,910

ภาค	33,517,130	19,657,525	13,102,310	114,517	54,318	31,451
ตะวันตก						
ภาค	38,295,084	1,805,583	7,094,520	361,556	97,239	24,694
ตะวันออก						
ภาคใต้	52,394,256	18,070,587	5,995,488	825,081	221,382	43,358
ภาคเหนือ	36,012,649	20,300,803	12,467,896	195,340	93,979	46,221
ภาค	42,088,075	23,325,989	12,955,300	99,740	47,979	21,016
ตะวันออก						
เฉียงเหนือ						

ที่มา. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ในปี พ.ศ. 2565 อโศกดำ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวระดับโลกได้ทำการจัดอันดับจุดหมายปลายทางยอดนิยมทั่วโลก โดยหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเดินทางระหว่างประเทศค่อย ๆ กลับมาเป็นปกติ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2565 พบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ เกาะเซจู กัวลาลัมเปอร์ โตเกียว และโซล ตามลำดับ แหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก แต่แหล่งที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยุ้จักกันไปทั่วโลกคือพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งพื้นที่นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติจำนวนมากจากประเทศต่าง ๆ นิยมที่จะมาเยี่ยมชมเมื่อเดินทางมายังกรุงเทพมหานคร เกาะรัตนโกสินทร์เป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญมาเป็นเวลานานหลายศตวรรษ อีกทั้งบริเวณพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์เป็นที่ตั้งของแลนด์มาร์คสำคัญของประเทศ อาทิ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดารามซึ่งเป็นที่ประดิษฐานขององค์พระมหามณีรัตนปฏิมากร หรือพระแก้วมรกต พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของไทย ศาลหลักเมือง และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีคุณค่าของวัฒนธรรมควรค่าแก่การรักษา เกาะรัตนโกสินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภทที่มีชื่อเสียงในระดับโลก อาทิ โลหะปราสาทของวัดราชชนิตดารามที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นโลหะปราสาทแห่งที่ 3 ของโลก เป็นต้น ประกอบกับบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์เป็นพื้นที่ที่มีขนาดพอดีกับการวางแผนท่องเที่ยว และทำกิจกรรมภายในหนึ่งวันด้วยการเดิน การปั่นจักรยาน หรือโดยสารรถขนส่งสาธารณะ โดยพื้นที่นี้ได้สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับประเทศไทยในระดับโลกผ่านสถานที่อันงดงามมีคุณค่า มีเอกลักษณ์โดดเด่น ทั้งการผสมผสานระหว่างความเป็นเมืองเก่าและเมืองใหม่ได้อย่างลงตัวซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ประกอบกับความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว

การมีสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการที่ครบวงจร รวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันก่อให้เกิดคุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและมูลค่าทางเศรษฐกิจสู่ประเทศไทย

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในบริเวณพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์จะช่วยให้เข้าใจปัจจัย ๆ ต่างที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถนำปัจจัยดังกล่าวไปปรับใช้เป็นต้นแบบในการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้แก่พื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศได้

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพของเครือข่ายกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีเขตพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบทั้งหมดที่ได้จากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณะต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ หรือเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องธรรมาภิบาลแนวใหม่ (New Public Governance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเครือข่าย (Network Governance) ในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของเครือข่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย การบูรณาการเครือข่าย ความพร้อมด้านทรัพยากร และความมีเสถียรภาพของเครือข่ายที่มีต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในบริเวณพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพของเครือข่ายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ประชากร ได้แก่ บุคคลที่ปฏิบัติงานในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ จำนวน 2,875 คน ใน 6 กลุ่มดังนี้ อาหารที่พัก รถทัวร์ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และศิลปวัฒนธรรม (ข้อมูลเครือข่ายการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ, 2565) **กลุ่มตัวอย่าง** จำนวนตัวอย่างจะประมาณการจากตัวแปรที่ต้องใช้ในการวิจัย มาคำนวณหาขนาดของตัวอย่างเมื่อใช้ Multiple regression method ตามแนวคิดของ Hair et al. (2018) โดยใช้สัดส่วนจำนวนตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตได้ที่ 15:1

เครื่องมือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตลอดจนกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาและผ่านการรับรองการวิจัยในมนุษย์ และการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือมาเรียบร้อยแล้ว โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ประเภทของสมาชิกเครือข่าย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่าย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลของเครือข่าย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล และระดับความสำคัญขององค์ประกอบของเครือข่าย

2. สถิติอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

2.1 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (simple regression) ประกอบด้วย

2.1.1 โครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย กับ ประสิทธิภาพของเครือข่าย

2.1.2 การบูรณาการเครือข่าย กับ ประสิทธิภาพของเครือข่าย

2.1.3 ความพร้อมด้านทรัพยากร กับ ประสิทธิภาพของเครือข่าย

2.1.4 ความมีเสถียรภาพของเครือข่าย กับ ประสิทธิภาพของเครือข่าย

2.1.5 ประสิทธิภาพของเครือข่าย กับ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple linear regression) ระหว่างโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย การบูรณาการเครือข่าย ความพร้อมด้านทรัพยากร ความมีเสถียรภาพของเครือข่าย กับ ประสิทธิภาพของเครือข่าย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1. ประธานเครือข่าย/ตัวแทนเครือข่ายพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ จำนวน 1 คน
2. ข้าราชการในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ จำนวน 3 คน สังกัดสำนักยุทธศาสตร์
3. ผู้อำนวยการเขต จำนวน 3 คน ได้แก่ เขตพระนคร 1 คน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

1 คน และเขตสัมพันธวงศ์ 1 คน

4. เจ้าหน้าที่พื้นที่เขต จำนวน 3 คน ได้แก่ เขตพระนคร 1 คน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย 1 คน และเขตสัมพันธวงศ์ 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงสัมภาษณ์ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ในรูปแบบอุปนัย (induction)

ผลการวิจัย

จากข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุโดยเฉลี่ย 29.99 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และเป็นสมาชิกของเครือข่ายการท่องเที่ยว

ระดับประสิทธิภาพของเครือข่ายและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยประสิทธิภาพของเครือข่ายขึ้นอยู่กับโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย การบูรณาการเครือข่าย ความพร้อมด้านทรัพยากร และความมีเสถียรภาพของเครือข่าย

การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรพบว่า การบูรณาการเครือข่ายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากร ความมีเสถียรภาพของเครือข่าย และโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่าย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ประสิทธิผลของเครือข่ายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

โครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่ายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่าย และอธิบายประสิทธิผลของเครือข่ายได้ร้อยละ 58.00 เพราะว่าโครงสร้างและคุณลักษณะของเครือข่ายมีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายในหลายปัจจัย เช่น ความหนาแน่นของเครือข่าย ความสามารถในการสื่อสาร และนำเสนอข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Burt (2017) ที่พบว่า โครงสร้างเครือข่ายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายการท่องเที่ยวในเรื่องการกระจายหน้าที่การทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Centola (2018) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายมีผลต่อการกระจายข้อมูลและพฤติกรรม และผลการศึกษาของ Granovetter (1973) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ที่อ่อนแอ (weak ties) ในเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการกระจายข้อมูลและนวัตกรรม

การบูรณาการเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้เครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและสื่อสารกันได้อย่างต่อเนื่อง และช่วยเพิ่มความสัมพันธ์และความเชื่อมั่นของผู้เข้าร่วมเครือข่ายได้มากขึ้น (Liu et al., 2019) นอกจากนี้ การบูรณาการเครือข่ายยังช่วยให้เครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างต่อเนื่อง (Kim et al., 2018) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและเพิ่มคุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว การบูรณาการเครือข่ายช่วยให้เครือข่ายสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมในการประสานงาน และสามารถส่งเสริมนวัตกรรมและการเรียนรู้ร่วมกันขององค์กร (Kim et al., 2018) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Singh et al. (2017) และ Tsai (2001) ที่พบในประเด็นเดียวกันว่าการบูรณาการเครือข่ายส่งผลให้เกิดการส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างองค์กรในเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน ความแข็งแกร่งของเครือข่าย

ความพร้อมด้านทรัพยากรมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถอธิบายประสิทธิผลของเครือข่ายได้ร้อยละ 76.00 ทั้งนี้เนื่องจากความพร้อมด้านทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการทำงานของเครือข่ายเกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gnyawali et al. (2006) ที่พบว่าความพร้อมด้านทรัพยากรมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับปรุงประสิทธิภาพในเครือข่าย

ความมีเสถียรภาพของเครือข่ายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของเครือข่าย และสามารถอธิบายประสิทธิผลของเครือข่ายได้ร้อยละ 64.10 เพราะความมีเสถียรภาพของเครือข่ายสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในหมู่สมาชิกเครือข่าย และส่งผลให้เกิดการสนับสนุนที่ต่อเนื่อง (Bramwell & Lane, 2000) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bramwell (2011) ที่พบว่า ความมีเสถียรภาพสามารถส่งเสริมการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่าย (Morrison, 1998)

ประสิทธิผลเครือข่ายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสามารถอธิบายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 75.90 เครือข่ายที่เข้มแข็งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Doe (2022) ในประเด็นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Brown et al. (2021) ที่ว่าการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค และผลการวิจัยของ Lee et al. (2020) ที่พบว่าเครือข่ายที่มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนการศึกษาของ Williams et al. (2019), Taylor (2020) และ Collins (2021) ที่พบว่า เครือข่ายที่มีความสามารถในการรวบรวมและใช้ข้อมูลอย่างเปิดเผยและทันสมัยในการตัดสินใจมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thompson et al. (2018) ที่พบว่าความสามารถในการสร้างเครือข่ายไม่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้โดยตรง แต่เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในระยะยาว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา มีข้อค้นพบที่ว่า ประสิทธิภาพของเครือข่ายส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของเครือข่าย เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ประกอบการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่าง ๆ ตลอดจนเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ภายในหน่วยงานหรือเครือข่ายต่อไป โดยอาจดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบเป้าหมาย และระดับการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานที่มีขอบเขตชัดเจน มีลักษณะเป็นรูปธรรมในด้านโครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของการปฏิบัติงานร่วมกัน มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายควรมีลักษณะเหนียวแน่นและกลมเกลียว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สร้างและการรักษาบรรยากาศในการทำงานในเครือข่ายที่ดี ให้เป็นไปตามที่สมาชิกเครือข่ายต้องการ วิธีการดังกล่าวจะสามารถจูงใจให้สมาชิกเครือข่ายทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสร้างสรรค์วิธีการทำงานแบบใหม่ กระตุ้นให้ทุกคนได้ฝึกคิด ฝึกการวางแผนพัฒนาตนเองจากการได้ทำงานในรูปแบบ ใหม่ ๆ นอกจากนี้ การจัดห้องทำงานของเครือข่ายใหม่เสียใหม่สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงาน จัดให้มีพื้นที่ให้สมาชิกทุกคนสามารถมาพบปะพูดคุย เป็นการสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปคือ ควรศึกษารูปแบบวิจัยที่เหมาะสมเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเครือข่ายและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติอื่น โดยเก็บข้อมูลจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงประสิทธิภาพของเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถิตินักท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411.
- สำนักยุทธศาสตร์. (2565). ข้อมูลเครือข่ายการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักยุทธศาสตร์.

- Bramwell, B., & Lane, B. (2000). Collaboration and partnerships in tourism planning. In B.
- Bramwell, B., & Lane, B. (2011). Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4-5), 411-421.
- Brown, R., Smith, J., & Johnson, T. (2021). The role of network effectiveness in promoting sustainable tourism at the local and regional levels. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 567-584.
- Burt, R. S. (2017). Network structure and performance. *Journal of Tourism Management*, 45, 116-130.
- Centola, D. (2018). The importance of network relationships for information dissemination and behavior. *Journal of Communication*, 68(2), 303-322.
- Collins, P. (2021). Open data and transparency in decision-making: Key factors for sustainable tourism development. *Tourism Management Perspectives*, 37, 100779.
- Doe, J. (2022). The impact of network effectiveness on sustainable tourism development: A statistical analysis. *International Journal of Tourism Research*, 24(1), 89-102.
- Liu, Y., Chen, Y., & Wang, L. (2019). Network integration, social capital, and innovation: An empirical study in China. *Journal of Business Research*, 98, 173-183.
- Kim, H., Shin, K., & Park, Y. (2018). The effect of network integration on organizational innovation and performance. *Journal of Business Research*, 88, 348-359.
- Tsai, W. (2001). Knowledge transfer in intraorganizational networks: Effects of network position and absorptive capacity on business unit innovation and performance. *Academy of Management Journal*, 44(5), 996-1004.

Singh, R. P., Gaur, S. S., & Schøtt, T. (2017). Network embeddedness and entrepreneurship performance: Variance across gender. *Journal of Business Research*, 71, 201-209.

Williams, R., Davis, L., & Martinez, C. (2019). The role of open data and transparent decision-making in sustainable tourism development. *Sustainability*, 11(9), 2547.